

WIKKEN EN WEGEN VOOR HANDEL EN FISCUS DE ROTTERDAMSE WAAG (1340-1882)

DOOR DRS. R.H. KRANS

Anders dan in steden als Alkmaar, Oudewater en, nog dichterbij, Schiedam, Vlaardingen en Gouda, is er in het Rotterdamse stadsbeeld niets dat aan het bestaan van een waag herinnert, zelfs geen straatnaam. Toch heeft de waag de binnenstad eeuwenlang met haar bedrijf verlevendigd en behoorde zij in de achttiende eeuw tot de belangrijkste van Holland.

Zo lang is het geleden dat de waag deel uitmaakte van het stedelijk leven - zij verdween in 1882 als organisatie - dat zij evenmin voortleeft in de herinnering van de tegenwoordige Rotterdammers. De stadsgeschiedschrijving heeft haar stiefmoederlijk beedeeld: de publicatie die nog de meeste informatie heeft te bieden is het artikel dat J.H. Scheffer, de eerste gemeentearchivaris, in de Nieuwe Rotterdamsche Courant heeft laten verschijnen onder de titel 'Iets over de waag te Rotterdam' ten tijde van de opheffing¹). Bij deze minimale verbale presentatie aan het historisch geïnteresseerd publiek steekt de picturale bijzonder gunstig af. Zo zijn niet weinig boeken geïllustreerd met de tekeningen van Christoffel Meijers markttafereel tussen stadhuis en Laurenskerk, waar de waag een opvallende plaats inneemt, en David Moens' stadhuis en waag²).

In aansluiting op de in 1990 in het Deventer Museum De Waag gehouden tentoonstelling 'Het Waagstuk', die de waaggebouwen in geheel Nederland voor het voetlicht heeft gebracht³), wil dit artikel iets over de waag te Rotterdam meedelen en allicht meer dan tot nog toe bekend was. Ook al omdat de verhouding tussen overheid en bedrijfsleven de laatste jaren volop in de belangstelling staat, loont het de moeite om kennis te nemen van een overheidsorganisatie die eeuwenlang een tweevoudige functie ten opzichte van het bedrijfsleven heeft vervuld, namelijk een dienstverlenende en een fiscale.

'Onse waghe'

In het handelsverkeer is een juiste bepaling van gewicht en volume onontbeerlijk. Tegenwoordig is dat zo, vroeger was het niet an-